

при участието на секретар-протоколиста Росица Симова разгледа в закрито заседание на 05.11.2024 г. конституционно дело №23/2024 г., докладвано от съдия Атанас Семов.

Производството е по чл. 149, ал. 1, т. 1 от Конституцията на Република България във фазата по допустимост по чл. 19, ал. 1 от Закона за Конституционен съд (ЗКС).

Делото е образувано на 19.06.2024 г. по искане на Министерския съвет за задължително тълкуване на разпоредбите на чл. 5, ал. 3, чл. 30 и чл. 31 от Конституцията на Република България с въпросите: „Разпоредбите на чл. 5, ал. 3, чл. 30 и чл. 31 от Конституцията на Република България предвиждат ли, че единствено физическо лице е наказателноотговорно, и в случай на положителен отговор – дали това, че само физическо лице е наказателноотговорно, представлява основен принцип на българското право?“.

Конституционният съд, за да се произнесе по допустимостта на искането, взе предвид следното:

Искането е направено от оправомощен да сезира Конституционния съд субект по чл. 150, ал. 1 от Конституцията.

Предмет на искането е даване на задължително тълкуване на чл. 5, ал. 3, чл. 30 и чл. 31 от Конституцията в контекста на конкретно поставени въпроси, което е в компетентността на Конституционния съд по чл. 149, ал. 1, т. 1 от Конституцията при наличие на предпоставките за допустимост на искането.

Конституционният съд не се е произнасял с решение или с определение за недопустимост по предходно искане със същия предмет, поради което не е налице отрицателната процесуална предпоставка по чл. 21, ал. 6 ЗКС.

Искането е съобразено с изискуемите от чл. 17, ал. 1 ЗКС и чл. 18, ал. 1 и 2 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд форма и реквизити.

Конституционният съд е последователен в разбирането си, че целта и смисълът на тълкувателното правомощие, което Съдът упражнява на основание чл. 149, ал. 1, т. 1

от Конституцията, са да се установят обхватът и смисълът на конституционни разпоредби, за които се констатира неяснота и/или двусмислие, което позволява различни тълкувания и/или води до противоречиво прилагане. Поради това Конституционният съд изисква в установената си практика искането за тълкуване на конституционната разпоредба да е обосновано с неяснота – двусмислие, неопределеност, непълнота, противоречие, както и със следващите от това различни възможни решения при прилагането на правната норма. Неяснотата и произтичащите от нея различни възможни решения обуславят правния интерес от исканото тълкуване (Определение №4 от 2023 г. по к.д. №2/2023 г., в същия смисъл и Определение №9 от 19.12.1996 г. по к.д. №30/1996 г., Определение от 30.06.1998 г. по к.д. №14/1998 г., Определение №7/2002 г. по к.д. №13/2002 г.; Определение №4/2007 г. по к.д. №9/2007 г., Определение от 25.04.2013 г. по к.д. №2/2013 г., Определение №1/2015 г. по к.д. №1/2015г.; Определение №8/2022 г. по к.д. №15/2022 г.).

Конституционният съд приема, че възможните различни разбирания за смисъла и обхвата на разпоредбата следва да са посочени от вносителя на искането със съответните аргументи (Определение №9 от 2022 г. по к.д. №18/2022 г.).

В настоящия случай Министерският съвет иска тълкуване на разпоредбите на чл. 5, ал. 3, чл. 30 и чл. 31 от Конституцията с два въпроса: дали тези разпоредби „предвиждат, че единствено физическо лице е наказателноотговорно“ и „в случай на положителен отговор – дали това, че само физическо лице е наказателноотговорно, представлява основен принцип на българското право“.

По отношение на първия въпрос изложеното в искането не само не съдържа доводи за наличие на неяснота и възможност за повече от един отговор относно смисъла на релевираните конституционни разпоредби, а дори напротив: съдържа доводи за невъзможност за различни тълкувания в контекста на поставения въпрос.

Изложеното в искането показва ясно, че дори за неговия вносител не съществува неяснота и тълкуване е необходимо само „с оглед на изпълнение на препоръка относно отговорността на юридическите лица от Доклада за Република България от Петия кръг на взаимни оценки на Комитета на Съвета на Европа за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма (MONEYVAL), приет на 18 май 2022 г., както и с цел осигуряване на съответствие с правен стандарт на Групата за финансово действие (FATF)“. Искането се основава на разбирането на Министерския съвет (стр. 4 на искането), че щом MONEYVAL и FATF „не възприемат посочените

разпоредби на Конституцията като норми, регламентиращи принципа на личната наказателна отговорност като основно право, означава, че е налице „неяснота“ в конституционната уредба, която следва да бъде запълнена от задължително тълкуване от съда“.

Личната наказателна отговорност не може да се разглежда като „основно право“. Отговорността, особено в наказателното право, се ангажира във връзка с неизпълнение на задължения и не може да се разглежда като основно право. Към конституционните основи на наказателното право могат да бъдат отнесени не само посочените в искането разпоредби на Основния закон, а и разпоредбите на чл. 25, ал. 4, чл. 28 и чл. 59, ал. 1, изр. второ. Всички те имат систематично място в глава втора „Основни права и задължения на гражданите“. Тълкуване на посочените в искането разпоредби не е необходимо и защото тяхното езиково, систематическо, историческо и телеологично тълкуване разкрива еднозначно, че при приемането им конституционният законодател е имал предвид наказателна отговорност на физически лица, и не предполага неяснота. Конституционните текстове, тълкуване на които се иска, са ясни и изпълняват регулаторната функция, за която са създадени.

Вторият тълкувателен въпрос по същество се отнася до възможността за законодателно уреждане на наказателна отговорност на юридическите лица. Конституционният съд не може чрез тълкуване да решава въпроси, които Конституцията предоставя в дискрецията на Народното събрание като орган на законодателната власт, отговорен за формирането на наказателната политика в страната. Обратното би поставило Конституционния съд в позицията на „позитивен законодател“, който замества със своята воля тази на законодателя, което е конституционно недопустимо (Определение №8/2022 г. по к.д. №15/2022 г.).

По изложените съображения и на основание чл. 149, ал. 1, т. 1 от Конституцията и чл. 13 и 19 от Закона за Конституционен съд Конституционният съд

О П Р Е Д Е Л И:

Отклонява искането на Министерския съвет за задължително тълкуване на чл. 5, ал. 3, чл. 30 и чл. 31 от Конституцията с въпросите: „Разпоредбите на чл. 5, ал. 3, чл. 30 и чл. 31 от Конституцията на Република България предвиждат ли, че единствено физическо лице е наказателноотговорно, и в случай на положителен отговор – дали това, че само физическо лице е наказателноотговорно, представлява основен принцип

на българското право?“.

Прекратява производството по к.д. №23/2024 г.

Връща искането на вносителя заедно с препис от определението.